

**MEDZINÁRODNÝ
ORGANOVÝ FESTIVAL**

NÁRODNÝ VÝBOR MESTA KOŠIC
SLOVKONCERT, čs. umelecká agentúra
ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

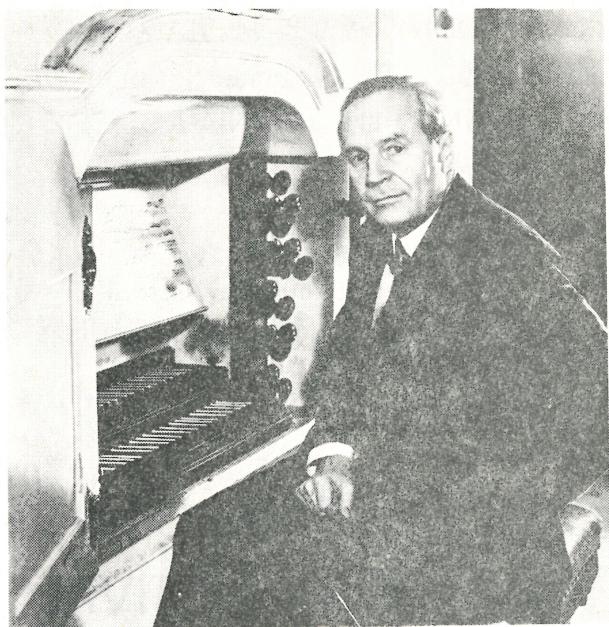
Medzinárodný hudobný festival
XXXI. KOŠICKÁ HUDOBNÁ JAR

XVI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

24. apríla — 6. mája 1986

Festival sa koná pod záštitou
Ministerstva kultúry SSR

AMADEUS WEBERSINKE sa narodil v severných Čechách. Študoval na Inštitúte pre cirkevnú hudbu v Lipsku pod vedením prof. K. Staubeho, J. N. Davida, O. Weinrecha a klavír u C. Martiessena. Pôsobil ako docent, neskôr ako profesor na Vysokej hudobnej škole v Lipsku. Od r. 1966 je na Vysokej škole C. M. von Webera v Drážd'anoch a vedie majstrovskú triedu komornej hudby. Popri tom je hosťujúcim profesorom na Akadémii Musashino v Tokiu, pravidelne vedie majstrovské kurzy na Hudobnom seminári vo Weimare a pôsobí ako porotca na popredných medzinárodných organových súťažiach. Na Medzinárodnej organovej súťaži J. S. Bacha roku 1950 v Lipsku získal A. Webersinke jednu z dvoch prvých cien. Na jeseň toho istého roku mu vláda NDR za zásluhy udelila Národnú cenu. V roku 1953 sa umelec rozhodol venovať sa výlučne hre na klavíri. Jeho úspešná koncertná činnosť z tohto obdobia dáva jeho rozhodnutiu za pravdu. Vystupoval ako sólista, aj ako člen Beethovenovho tria. Od r. 1965 koncertuje znova ako organista na pódiumoch viacerých svetadielov. Nahráva pre gramofónové spoločnosti a rozhlas.

ŠTVRTOK

20.00

DÓM SV. ALŽBETY

OTVÁRACÍ KONCERT

AMADEUS WEBERSINKE

NDR

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685—1750)

Toccata, adagio a fuga C dur BWV 564

NIKOLAUS BRUHNS (1665—1697)

Prelúdium a fuga e mol

JOHANN SEBASTIAN BACH

Tri chorálové predohry

„Wachet auf, ruft uns die Stimme“ (Schübler)
BWV 645

„O Mensch beweine dein Sünde gross“ (Orgel-
büchlein) BWV 622

„Wir glauben...“ (III. časť z klavírnych cvi-
čení) BWV 680

PETER HERMANN

Tre pezzi per organo (1983)

I. Preludio

II. Fuga

III. Fantasia

JOHANN SEBASTIAN BACH

Toccata a fuga F dur BWV 540

KAMILA KLUGAROVÁ sa narodila v Brne. V rokoch 1963—69 študovala hru na organe na brnenskom konzervatóriu u prof. J. Černockého a J. Pukla. Vysokoškolské štúdiá absolvovala v rokoch 1967—73 na JAMU v Brne u doc. A. Veselej. Svoje štúdiá ukončila aspirantúrou na AMU v Prahe u doc. M. Šlechtu v r. 1978. Úspešne sa zúčastnila celoštátnych súťaží v r. 1968 a 1969. V r. 1970 sa stala víťazkou Interpretáčnej súťaže ČSR. V r. 1971 sa stala laureátkou Medzinárodnej organovej súťaže Pražská jar a v r. 1973 získala titul laureáta na Medzinárodnej súťaži v talianskej Bologni. V rokoch 1971 a 1977 sa aktívne zúčastnila medzinárodných letných organových seminárov v belgickom Mechelene a holandskom Haarleme. Okrem pravidelnej koncertnej činnosti v ČSSR úspešne koncertovala v NDR, MLR, RSR, ZSSR, PLR, NSR, Finsku, BLR, Juhoslávii a Švajčiarsku. Často nahráva pre rozhlas a televíziu nielen u nás, ale aj v zahraničí. Spolupracuje s gramofónovými závodmi Opus a Panton.

SOBOTA

19.30

DOM UMENIA

DRUHÝ KONCERT

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE**OLIVER DOHNÁNYI** — dirigent**JOSEF BUCHER**, Švajčiarsko — organ**KAMILA KLUGAROVÁ** — organ**IVAN SOKOL** — organ**ELENA HANZELOVÁ** — soprán**DAGMAR PECKOVÁ** — alt**VOJTECH KOCIÁN** — tenor**PETER MIKULÁŠ** — bas**MIEŠANÝ ZBOR MESTA BRATISLAVY****LADISLAV HOLÁSEK** — zbormajster**JOSEPH GABRIEL RHEINBERGER** (1839—1091)

Koncert pre organ a orchester č. 2 g mol, op. 177

Grave

Andante

Con moto

PETR EBEN (1929)

Koncert pre organ a orchester č. 2

Maestoso. Agitato. Attacca

Andante rapsodico. Allegretto

Molto vivace

x x x

FRANTIŠEK XAVER ZOMB (1779—1823)— **JOZEF PODPROCKÝ**Vesperae Cassovienses (Košické nešpory) — výber
pre tenor, a bas sólo, miešaný zbor a sláčikový or-
chesterMissa ex D pre soprán, alt, tenor, bas sólo, miešaný
zbor, organ a orchester

27. 4.

NEDEĽA

11.00

MARKUŠOVCE — DARDANELLY

MIMORIADNY KONCERT

JOSEF BUCHER

Švajčiarsko

TARQUINIO MERULA (1590—1665)

Capriccio chromatico

ANTONIO DE CABEZÓN (1510—1566)

Diferencias sobre la Pavana Italiana

DIETRICH BUXTEHUDE (1637—1707)

Chorálová fantázia „Wie schön leuchtet der Morgenstern“

JOSEPH HAYDN (1732—1809)

Tri skladby pre flautové hodiny

Improvizácie na dané témy

7

JOSEF BUCHER sa narodil r. 1929. Študoval na konzervatóriách v Zürichu, Paríži a vo Viedni. Jeho profesorom bol aj vynikajúci organista Marcel Dupré. Na Štátnej hudobnej akadémii vo Viedni získal diplom organistu a dirigenta. Pôsobí ako profesor organovej hry na Švajčiarskej hudobnej škole v Lucerne. Je častým hosťom na organových festivaloch v NSR, Poľsku, ČSSR, Švédsku. Často koncertuje aj v zahraničí (Anglicko, Taliansko, Rakúsko, Francúzsko a i). Spolupracuje s rozhlasovými a televíznymi spoločnosťami v rôznych štátoch. Zahraničná kritika vysoko hodnotí jeho umelecký výkon.

28. 4.

PONDELOK

20.00

DÓM SV. ALŽBETY

TRETÍ KONCERT

JOSEF BUCHER

Švajčiarsko

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685—1750)

Prelúdium a fúga e mol BWV 548

— Triová sonáta č. 4 BWV 528

Adagio. Vivace

Andante

Un poco allegro

FRANZ LISZT (1811—1886)

Fantázia a fúga „Ad nos, ad salutarem undam”

9

MAURCY MERUNOWICZ sa narodil vo Varšave v r. 1950. Študoval na Hudobnom lýceu v Krakove a na Vysokej škole v Krakove u prof. Jana Jargoňa. V roku 1972 s vyznamenaním absolvoval. V r. 1966 získal 1. cenu na medziškolskej súťaži vo Varšave a v r. 1973 2. cenu na organovej súťaži v Krakove. V rokoch 1973 a 1974 sa zúčastnil majstrovských interpretačných kurzov, ktoré sa konali v Prahe pod vedením prof. J. Reinbergera. Od r. 1972 je asistentom na katedre hry na organe a čembale na Vysokej hudobnej škole v Krakove. Od r. 1968 M. Merunowicz je častým hosťom na koncertných pódiiach nielen doma, ale aj v zahraničí (ČSSR, NSR, ZSSR, RSR, MLR, Dánsko, V. Británia, Švédsko, Holandsko, Taliansko). Je stálym hosťom Varšavského organového festivalu. V rokoch 1977—78 na 13 recitáloch interpretoval celé organové dielo J. S. Bacha. Nahráva pre rozhlasové, televízne a gramofónové spoločnosti nielen doma, ale aj v NSR a Holandsku.

STREDA

19,30

DOM UMENIA

ŠTVRTÝ KONCERT

MAURYCY MERUNOWICZ
PIR

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685—1750)

Prelúdium a fúga C dur BWV 547

Sonáta č. 2 c mol BWV 526

Vivace

Largo

Allegro

Dva chorály z 3. časti klavírných cvičení BWV 680
a 688

„Wir glauben all' an einen Gott“

„Jesus Christus unser Heiland“

1. koncert G dur pre organ BWV 592

Prvá časť

Grave

Presto

x x x

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756—1791)

Fantázia f mol KZ 608

MIECZYSLAW SURZYŃSKI

Improvizácia na tému piesne op. 38

CÉSAR FRANCK (1822—1890)

Pastorale

MAX RAGER (1873—1916)

Toccata a fúga a mol, op. 80

CHARLES-MARIE WIDOR (1845—1937)

Toccata z 5. symfónie F dur

GISBERT SCHNEIDER sa narodil v r. 1934. Hru na organe začal študovať vo Weimare u prof. J. E. Köhlera. V štúdiách pokračoval na Vysokej škole hudobnej v Essene v triede prof. S. Redu. Súčasne študoval aj dirigovanie. Zúčastnil sa niekoľkých medzinárodných organových súťaží — aj Pražskej jari —, na ktorých získal popredné miesto. V rokoch 1969—1979 zastával funkciu organistu a dirigenta chóru „Kantorein Velbert“ v Mülhene/Ruhr. V súčasnosti je profesorom organovej hry a improvizácie na hudobnej akadémii „Folkwang“ v Essene. G. Schneider často koncertuje nielen vo svojej vlasti, ale v rôznych centrách Európy. Je hosťom mnohých medzinárodných festivalov a členom poroty na medzinárodných organových súťažiach. Je docentom Medzinárodnej letnej akadémie v Haarleme. Často premiéruje skladby súčasných skladateľov. Spolupracuje tak s rozhlasovými spoločnosťami, ako aj gramofónovými závodmi. Košickému štúdiu sa predstavil na XI. MOF.

PONDELOK

19.30

DOM UMENIA

PIATY KONCERT

GISBERT SCHNEIDER — organ

NSR

TASKIN ORAY — hobo

Turecko

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685—1750)

Prelúdium a fúga C dur BWV 547

JOHANN CHRISTIAN SCHICKCHARDT (1680—1763)

Hamburská suita pre hobo a organ

Adagio — Allegro — Adagio — Vivace —

Allegro — Adagio — Largo — (Giga)

JOSEPH GABRIEL RHEINBERGER (1839—1901)

Andante pastorale

Rapsódia pre hobo a organ

MAX REGER (1873—1916)

Introdukcia a passacaglia d mol

AUGUSTIN FRANZ KROPFREITER (1936)

Tri kusy pre hobo a organ (1968)

Meditativ

Grotesk

Zwielichtig

Variativ

ERNST KRÉNEK (1900)

Sonatina pre hobo sólo (1956)

Allegro

Adagietto

Vivace

Andante

Allegro con grazia

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY (1809—1847)

Sonáta c mol, op. 65 č. 2

Adagio

Allegro maestoso e vivace

Fúga. Allegro moderato

ALEXANDER GUILMANT (1837—1911)

Cantilèna pastorale pre hobo a organ

JOHANN SEBASTIAN BACH

Fantázia a fúga g mol BWV 542

6. 5.

UTOROK

19.30

DOM U MENIA

ZÁVEREČNÝ KONCERT

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

RICHARD ZIMMER — dirigent

GISBERT SCHNEIDER — organ, NSR

TASKIN ORAY — hoboje, Turecko

IVAN SOKOL — organ

GEORG PHILIPP TELEMANN (1681—1767)

Koncert pre hoboje d'amore, sláčiky a basso continuo
G dur

Soave
Allegro
Vivace

JÁN ZIMMER (1926)

Symfónia č. 11
(jednovetá)

x x x

JOSEPH GABRIEL RHEINBERGER (1839—1901)

Koncert pre organ a orchester č. 1, F dur, op. 137

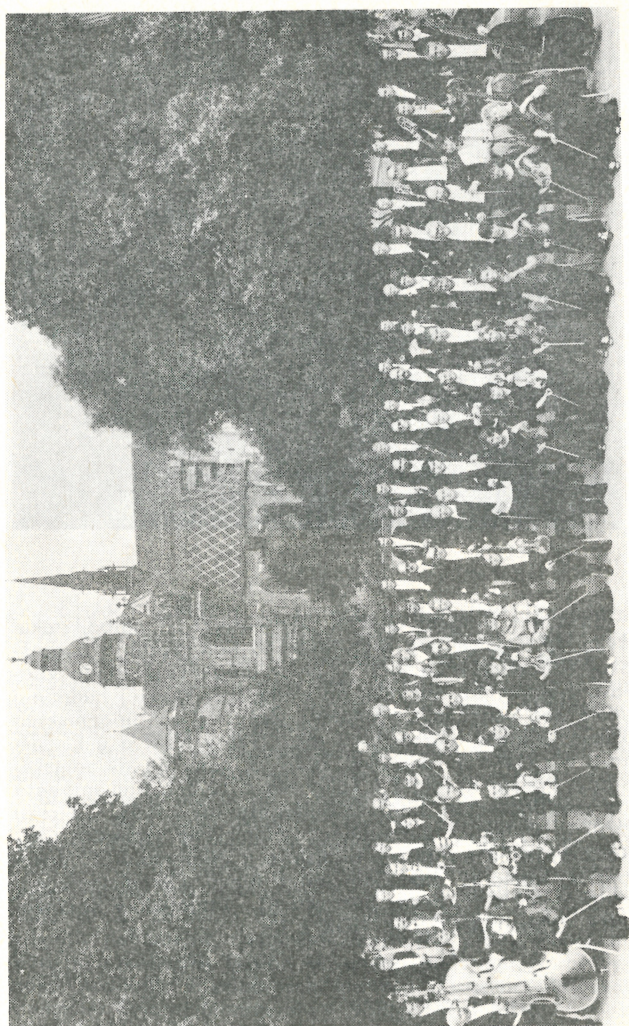
Maestoso
Andante
Finale. Con moto

RICHARD ZIMMER sa narodil v Bratislave. Pochádza z rodiny vynikajúcich umelcov, otec je známy nielen ako hudobný skladateľ, ale aj ako dobrý klavirista, matka je akademická maliarka, starý otec Jozef Grešák je náš popredný východoslovenský skladateľ, ktorého skladby sú často na programe koncertov Štátnej filharmónie. Richard Zimmer študoval na bratislavskom konzervatóriu. V štúdiách dirigovania pokračoval na Vysokej škole múzických umení v Bratislave v triede nár. umelca Ladislava Slováka. Štúdium na tejto škole ukončil s červeným diplomom a cenou rektora VŠMU. Zúčastnil sa dirigentskej súťaže Maďarskej televízie. Od 14. sezóny je druhým dirigentom a začiatkom tejto sezóny bol menovaný hlavným dirigentom Štátnej filharmónie. Za tento čas presvedčivo dokázal svoju muzikalitu, pohotovosť, zodpovedný prístup k práci. Jeho koncert na prehliadke Týždňa slovenskej hudobnej tvorby vysoko hodnotili v odborných kruhoch. Úspešne dirigoval orchester Štátnej filharmónie v NSR, NDR a MLR.

Slovenský dirigent OLIVER DOHNÁNYI sa narodil roku 1955. Je absolventom bratislavského Konzervatória a pražskej Akadémie múzických umení v dirigentskej triede Václava Neumanna. Študoval na viedenskej Vysokej hudobnej škole pod vedením O. Suitnera. Zúčastnil sa dirigentských kurzov u Igora Markeviča v roku 1975 v NDR a u F. Ferraru v r. 1976 v Taliansku. Získal 3. cenu na dirigentskej súťaži Premio Respighi v Taliansku r. 1976 a titul laureáta na medzinárodnej súťaži v Budapešti roku 1983. Od roku 1979 je Dohnányi dirigentom Symfonického orchestra Československého rozhlasu v Bratislave a dirigentom SF. Vedie pražský komorný zbor Canticorum iubilato. Okrem vystúpení s domácimi orchestrami hosťoval aj v zahraničí, v Rakúsku, MĽR, Francúzsku, ZSSR, NDR a i.

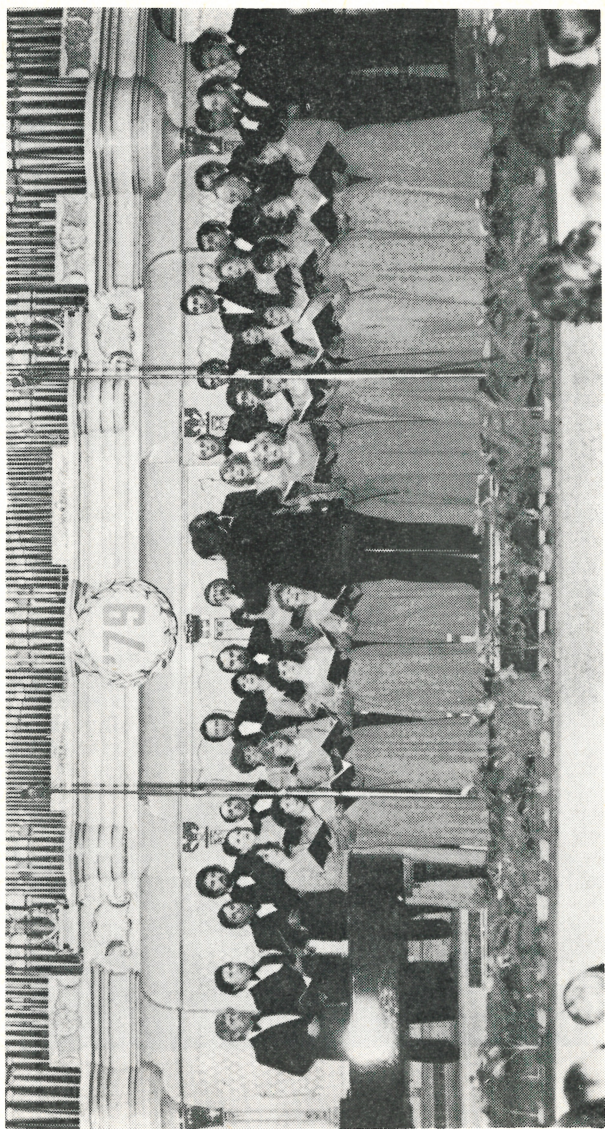
ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

vznikla uznesením Slovenskej národnej rady v roku 1968 ako druhý symfonický orchester koncertného typu. Svoju činnosť začala 1. januára 1969 a prvý koncert sa uskutočnil v rámci Kosickej hudobnej jari 16. apríla 1969 v koncertnej sieni Domu umenia v Košiciach, kde do dnešného dňa je aj jej sídlo. Poslaním Štátnej filharmónie — podľa štatútu organizácie — je cieľavedomým, umelecky náročným a systematickým predvádzaním hudobných diel prispievať k uspokojovaniu kultúrnych potrieb našich občanov, napomáhať ich estetickému výchove, rozvíjať koncertný život a dôstojne reprezentovať hudobné umenie. Pri plnení svojho poslania nadväzovala Štátna filharmónia na najlepšie tradície národného a svetového hudobného umenia a osobitne sa zameriava na reprodukciu a propagáciu slovenskej hudobnej tvorby. Veľkú zásluhu na dosiahnutí umeleckých úspechov a na vybudovaní Štátnej filharmónie mal najmä šéfdirigent Bystrík Režucha, ktorý 12 sezón stál na čele tohto telesa.

Za svojej existencie Štátna filharmónia uskutočnila stovky koncertov nielen v sídle svojho pôsobenia, ale v mnohých mestách Československa a v zahraničí. Okrem večerných koncertov uskutočňuje špecifické koncerty pre hudobnú mládež — najmä pre tých, ktorí už v rámci výtčovania nemajú hudobnú výchovu a takto pripravuje svoje budúce publikum — a výchovné koncerty pre študujúcu mládež. V meste Košice je i usporiadateľom koncertov vrátane recitálov a festivalových cyklov (Košická hudobná jar a Medzinárodný organový festival). Osobitnou črtou Štátnej filharmónie je uvádzanie slovenskej tvorby, najmä premiér, ktoré priamo od autorov aj obdružáva.

Štátna filharmónia Košice často nahráva pre Čs. rozhlas ako aj Čs. televíziu, spolupracuje aj s gramofónovým závozom OPUS. Zahraničná tlač a hosťujúci umelci — dirigenti ako aj inštrumentalisti, vysoko hodnotia umeleckú úroveň a interpretačné majstrovstvo orchestra.

Orchester Štátnej filharmónie úspešne reprezentoval naše interpretačné umenie v Taliansku, PLR, BLR, ZSSR, Španielsku, MLR, NDR, Juhoslávii, Portugalsku, Švajčiarsku, NSR a Západnom Berlíne.

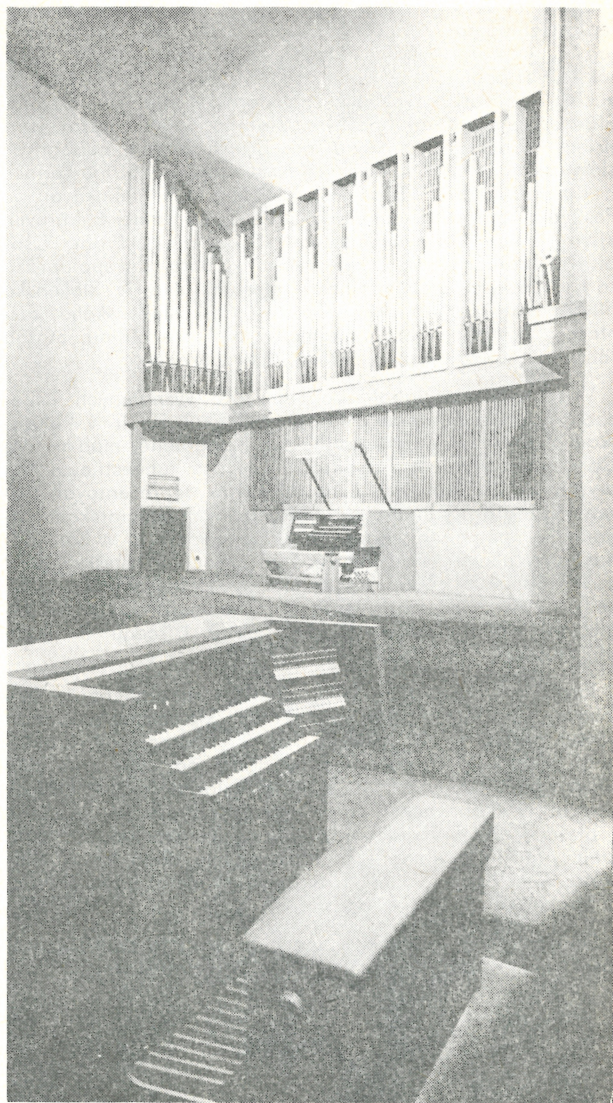

Spevácky zbor mesta Bratislavy si svojou doterajšou umeleckou činnosťou vybudoval pevné miesto medzi najvyššími neprofesionálnymi zbormi na Slovensku. V tomto roku si pripomína 14. výročie svojej činnosti. Pravidelne sa zúčastňuje súťaží speváckych zborov konaných v rámci Slávností zborového spevu a Zlatého venca mesta Bratislavy. Viackrát účinkoval na Bratislavských hudobných slávnostiach, na hudobných festivaloch v Piešťanoch a v Trenčianskych Tepliciach. Niekoľkokrát účinkoval na Festivale zborového umenia v Jihlave a v rámci kultúrnych výmien medzi hlavnými mestami koncertoval v Prahe. Osobitným druhom umeleckej činnosti zboru je spolupráca so slovenskými orchestrálnymi telesami, ako je Slovenská filharmónia, Symfonický orchester Československého rozhlasu v Bratislave, Štátny komorný orchester Žilina, Štátna filharmónia Košice.

V zahraničí dosiahol zbor niekoľko významných úspechov na medzinárodných zborových súťažiach v talianskom Arezze a Gorizzii, anglickom Llangolene, maďarskom Debrecíne, rakúskom Spittali, kde sa umiestňoval na prvých a druhých miestach. Úspešne reprezentoval slovenské zborové umenie na festivaloch v švajčiarskom Lugane, v španielskej Barcelone, Santanderi a v San Sebastiane, ako i na umeleckých zájazdoch v Lotyšskej SSR a v Taliansku. Veľký úspech dosiahol zbor v roku 1984, keď na medzinárodnej súťaži speváckych zborov v anglickom Middlesborough získal jednu I. cenu a jedno III. miesto.

Repertoár zboru tvorí popri dielach renesančnej a barokovej polyfónie a zborových dielach klasicizmu a romantizmu, najmä tvorba skladateľov 20. storočia. V dramaturgii zboru sa kladie osobitný dôraz na uvádzanie diel súčasných slovenských a českých skladateľov, z ktorých viaceré boli Speváckym zborom mesta Bratislavy uvedené v premiérovom naštudovaní. Na spoluúčinkovanie so symfonickými telesami má zbor naštudované diela W. A. Mozarta, J. S. Bacha, G. F. Händla, H. Purcela, F. X. Zomba, I. Stravinského.

Dirigentom a umeleckým vedúcim zboru je Ladislav Holásek, hlavný zbormajster opery SND v Bratislave.

DISPOZÍCIA ORGANU V DOME UMENIA

I. manuál

Burdon	16'
Principál	8'
Flauta rúrková	8'
Flauta zobcová	4'
Oktáva	4'
Kvinta	2 2/3'
Superoktáva	2'
Mixtúra 5—6x	1 1/3'
Trúbka	16'
Trúbka	8'
Trúbka sólová	8'
II/I	
III/I	

II. manuál

Kryt	8'
Kvintadena	8'
Principál spevný	4'
Flauta kopolová	4'
Oktáva	2'
Flauta lesná	2'
Kvinta	1 1/3'
Septima	1 1/4'
Superoktáva	1'
Nóna	8/9'
Seskvialtera 2x	2 2/3'
Akúta 4—5x	2/3'
Roh krivý	8'
Šalmaj	4'
Tremolo	
III/II	

III. manuál

Flauta drevená	8'
Viola	8'
Principál	4'
Roh nočný	4'
Nazard	2 2/3'
Flauta priečna	2'
Tercia	1 3/5'
Flauta syčivá	1'
Mixtúra 4—5x	1 1/3'
Cimbal 3x	1/3'
Dulcian	16'
Hoboj	8'
Trúbka jasná	4'
Tremolo	

Pedál

Principál	16'
Subbas	16'
Oktáva	8'
Flauta krytá	8'
Superoktáva	4'
Pommer rúrkový	4'
Flauta plochá	2'
Mixtúra 6x	2 2/3'
Pozauna	16'
Trúbka basová	8'
Klarina	4'
I/P	
II/P	
III/P	

o cite pre „absolútne“ vyznenie. Bach zakotvil svoje umenie v neobyčajne rozmernom diele, ktoré počtom prevyšuje tisícku. Krátko po jeho smrti mnohé z jeho diel postupne strácali kontakt s obecnstvom, pretože rodiaca sa éra hudobného klasicizmu s celou svojou orientáciou nena- chádzala už pre hudbu barokového obdobia dostatočné pochopenie. Veľká časť Bachovej tvorby a z nej predovšetkým kantátové a organové skladby boli v klasicizme, novo orientovanom svetskom smere, považované za akýsi religiózny pozostatok. Navyše aj polyfónna faktúra bola veľmi vzdialená jasnému, prehľadnému homofónnemu mys- leniu klasicizmu. Možno povedať, že ani jeden štýlový prerod neprebíhal v takom krátkom čase a takým rzným presadzovaním nového, ako to bolo v prípade prerodu baroka na klasicizmus. A tak sa mohlo stať, že mnohé Bachove diela sa stali zo dňa na deň neaktuálnymi a ne- potrebnými. Hudba romantizmu túto tvorbu nanovo obja- vilo, aby sa stala trvalou a neodmysliteľnou súčasťou dra- maturgie a koncertných podujatí.

V Bachovom umeleckom odkaze je najpočetnejšie zastú- pená práve organová hudba, ktorá dodnes predstavuje vrchol literatúry pre tento nástroj. Bach sa pohyboval v zaužívaných formách, inklinoval k polyfonickej faktúre. Aj tohtoročný Medzinárodný organový festival vzdá hold tomuto autorovi. Jedinečnosť jeho hudby je aj v dvadsiat- om storočí celkom očividná, má oddaných interpretov a verných poslucháčov, ktorým má stále čo povedať.

Tocatta, adagio a fúga C dur BWV 564, tretia rozmerná skladba z mladosti, predstavuje jedinú ukážku využitia foriem talianskeho koncertu pre vytvorenie špecificky orga- nového diela. Tri typické orchestrálne časti sa menia na tri typické organové formy, spojené v jeden celok. Úvodné manuálové a pedálové pasáže začínajú toccatu, ktorá má dokonalú inštrumentálnu štylizáciu. Adagio sa vyznačuje dokonalou kantilénou a samotná fúga nezaprie koncer- tantný prvok.

Tri chorálové predohry BWV 564, 622, 680 spočiatku pre- brali formu ich predchodcov a len koncom pobytu vo Wei- mare vytvára z nich Bach samostatný typ chorálovej pre- dohry.

Tocatta a fúga F dur BWV 540 patrí k vrcholným a aj stavbou najmohutnejším organovým dielam J. S. Bacha. Súdiac podľa toho, aký rozsah pedálu Bach v Toccate žiada, skladba vznikla v Köthene. Bach v nej nepriradzuje k sebe rozličné prvky tak, ako sme to pozorovali v jeho skorších toccatách, ale v tomto prípade ju buduje veľmi ekonomicky z pomerne skromného hudobného materiálu. Téma nad držaným tónom F v pedáli je vedená v dvoch

hlasoch na dlhom úseku prísne kánonicky, potom ju preberá sólový pedál. To isté sa opakuje na dominante C aj s podobným, ba ešte väčším pedálovým sólom. Stredný diel je vybudovaný ako prevedenie novej témy, ktoré je spracované imitačne medzi basom a sopránom, no trikrát sa preruší návratom prvej témy, ktorej obmena nad pedálovým tónom C toccatu aj uzatvára. Fúga je v Bachovej tvorbe zvláštnosťou svojho druhu: je to jediná organová fúga s dvoma témami, ktoré sa neskôr v rozvedení objavujú aj súčasne. Štýlovo je fúga celkom odlišná od toccaty. Mohli by sme ju priradiť k dielam, v ktorých sa zraďí vplyv talianskej vokálnej polyfónie.

Prelúdium a fúga e mol BWV 548. Na tejto skladbe možno najlepšie pozorovať Bachov návrat k Buxtehudeho princípu polytematickej jednoty prelúdia a fúgy. Prelúdium je vybudované na jedinej téme a pripravuje nástup fúgovej témy, ktorá má chromatický charakter. Fúga e mol je spomedzi skladieb lipského obdobia najvirtuóznejšia a z formovej stránky najvoľnejšia. Má trojdielnu stavbu, prvý a tretí diel fúgy sú totožné, stredný diel vyplňujú toccatové figúry. Druhá téma kontrastuje s prvou a stupňuje napätie až po záver.

Triová sonáta č. 4 e mol BWV 528. Triové sonáty sa zachovali v Bachovom autografe v tzv. Lipskom rukopise. S triovými sonátami sme sa v Bachovej tvorbe už častejšie stretli nielen v sonátach pre husle a klavír, pre violu da gamba a klavír, ale častejšie aj v áriách kantát. Pokiaľ ide o formu sonát, z árií preberá Bach formu trojdielnosti. Rýchle časti sonát sú väčšinou fúgované. Fúgové rozvedenia v rýchlych častiach sú svojimi bohatými moduláciami predzvesťou neskoršej klasickej sonáty. Pravda, tu sú kontrapunktické rozpracovania tém. Pomalé časti sú prístupnejšie, jednoduchšie v štruktúre a vyznačujú sa intímnejším charakterom, je v nich menej asketickej objektívnosti, viac zvukového čara, ba aj citová zanietenosť v zdanlivo voľne sa imitujúcich hlasoch ... „pre školené uši veľká rozkoš“, hovorí Mattheson.

Prelúdium a fúga C dur BWV 547 pochádza z Bachovho vrcholného obdobia v Lipsku, keď jeho koncepcie prerástli svojimi rozmermi, odvážnosťou prostriedkov a náročnosťou interpretácie všetko, čo sa v tom čase bežne písalo pre organ. Hneď na začiatku prelúdia je exponovaný celý jeho mativický materiál, ktorý sa stále rozvíja. Pedálové ostinato zdôrazňuje jasnú náladu prelúdia. Krátka téma nasledujúcej fúgy sa neustále opakuje v pôvodnom tvare aj v inverzii. V rozvedení sú obidva tieto tvary uvádzané v tesnách. Nakoniec sa do hudobného prúdu zapojí pedálový hlas, ktorý uvedie tému v dvojnásobnej augmentácii.

a Webera. Bol iniciátorom Bachovej renesancie a práve jeho zásluhou začal svet objavovať veľkosť Bachovho diela, vtedy skoro už zabudnutého. Dvadsaťročný sa pričínil o oživenie Bachovho kultu uvedením Matúšových pašii. Pôsobil v Lipsku — v centre vtedajšieho umeleckého hudobného diania, kde naplno rozvíjal svoje schopnosti a priviedol koncertný život na najvyššiu možnú úroveň. Svojou neproblematickou a jemne odľahčenou a uhladenou hudbou našiel mnohých ideovo rovnako orientovaných a nadšených obdivovateľov. Majstrovstvo a svojráz Mendelssohnovej hudby sa stalo pre mnohých skladateľov smerodajným ukazovateľom. Spojením svojich sklonov skladateľských s intenzívnym kultom veľkých zjavov klasicizmu a renesanciou Bacha a Händla, vytvoril Mendelssohn okolo seba ovzdušie, ktoré nepopierateľne zmenilo nielen názor na hudbu, ale aj na jej funkciu v spoločnosti vtedajšej doby. Z jeho kompozičného odkazu k najdôležitejším patria predohry s programovým zameraním, symfónie, dva klavírne koncerty, husľový koncert e mol, patriaci k základnému svetovému repertoáru popredných svetových huslistov. Ako veľký obdivovateľ hudby Bacha, ale aj vedený presne vyhraneným smerom, mal veľký vzťah k organovej hudbe. Sonáty pre organ majú rôzny počet častí a ich nádhera je v kráse použitých hudobných tém, z ktorých najmä pomalé časti majú svoju hĺbku účinku. Niektoré časti v sonátach sú spracované aj vo forme fúgy. Všetky sú ovplyvnené výrazom klavírných skladieb, ktorý mal silný dosah nielen v dobe svojho vzniku, ale orientoval klavírnú tvorbu takmer na celé ďalšie polstoročie.

Koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa vyvinul nový francúzsky špecifický, neobyčajne efektný a pôsobivý organový štýl, ktorým na seba francúzska organová tvorba upozornila a získala si vedúce miesto v súčasnej organovej hudbe.

Pevné miesto jej dal **César Franck**, výborný organista, oplývajúci improvizáčnym umením a dokonalým majstrovstvom v príslušných polyfonických formách. Organ mu bol najmohutnejším inšpirátorom a životným osudom. Jeho dielo spadá do obdobia hudobného novoromantizmu, ktorému svojou tvorbou dávali podobu Liszt a Wagner. Franck ako organista poznal veľmi dobre dielo Bacha, jeho skladby a ich pevný formový poriadok, ktorý mu pomáhal pri formovaní vlastných tém. V **Pastorale** obe krajné časti majú lyrický charakter s pôsobivou kantilénou, kým v strednej časti sú opakované staccatové akordy výrazom radostného veselia.

Tvorba **Maxa Regera** je vrcholom organovej hudby. Je jedným z tých romantických skladateľov, ktorým bachovská

lovský nástroj. Množstvo veľmi dobrých nástrojov i vynikajúca interpretačná úroveň súčasných poľských organistov inšpirujú aj skladateľov dvadsiateho storočia, ktorí pre tento nástroj vytvorili rad pozoruhodných skladieb. V 19. storočí veľmi dôležité miesto v organovej tvorbe zaujali bratia **József, Stefan a Mieczysław Surzyński**. Z nich najmladší Mieczysław sa už značne zameriaval na skladby koncertantného charakteru.

Petr Eben po maturite na reálnom gymnáziu študoval na AMU v Prahe, klavír u prof. Raucha a kompozíciu u P. Bořkovca. Pôsobil ako hudobný dramaturg v Čs. televízii a ako lektor klavírnej hry a čítania partitúr na katedre dejín Karlovej univerzity v Prahe. V jeho skladateľskej práci môžeme vidieť záujem o niekoľko kompozičných žánrov. Sľubné výsledky dosiahol vo vokálnej tvorbe, predovšetkým piesňovými cyklami a zbormi. Dôležité miesto má tvorba pre organ, predovšetkým Koncert pre organ, Nedefinovaná hudba a cyklus 4 skladieb „Laudes“. K jeho najzreleším skladbám treba prirátat aj Koncert pre klavír. Už samotný výber žánrov hovorí veľa o jeho citlivom muzikantstve. Nejde za vonkajším efektom veľkých foriem, prežíva viac intímne nálady drobnejších útvarov. Komorný prejav vyžaduje citlivejší tvorivý prístup a ten nájdeme v starostlivej vypracovanosti, čistote a jemnosti.

Ernst Křenek, rakúsky skladateľ, jeden z najvýznamnejších predstaviteľov dodekafonického smeru. Študoval najprv na viedenskej Štátnej hudobnej akadémii, potom v Berlíne. Kompozície z obdobia prvej svetovej vojny upozornili na originálny talent mladého skladateľa. Pôsobil v mnohých divadlách ako režisér a dirigent a prehľboval si znalosti scénickej problematiky. V počiatočnom období svojej tvorby Křenek pokračoval v neskororomantickom smere, v dvadsiatych rokoch písal v neoklasicistickom štýle. Opera Karol V. sa stala začiatkom najmodernejšej fázy v jeho tvorbe. Skladateľ sa uchýlil k dodekafonickej tvorbe. Nie je to však presne schönbergovská dodekafónia — Křenek ju neobyčajne originálne a tvorivo prepracoval. Je skladateľom neustále hľadajúcim, vnímavým, s bohatou invenciou v oblasti práce so zvukovým materiálom. Jeho skladateľská tvorba je veľmi bohatá, z ktorej si vypočujeme Sonatínu pre hoboj sólo.

Slovenský skladateľ **Ján Zimmer**, sám vynikajúci organista a klavirista, prenáša aj do svojich početných symfonických skladieb prvky lineárnej predstavivosti. Po absolvovaní hry na organe pokračoval Zimmer v štúdiu hry na klavíri

u prof. A. Kafendovej a kompozície u prof. E. Suchoňa. Hru na klavíri absolvoval Klavírnym koncertom b mol a kompozíciu Klavírnou sonátou e mol, op. 4. Kompozičné štúdiá si ešte prehĺbil na Vysokej škole F. Liszta v Budapešti a na medzinárodnom kompozičnom letnom kurze v Salzburgu. Od tých rokov možno zaznamenať prudký rozvoj Zimmerovej tvorby. Ako najschopnejší žiak u prof. E. Suchoňa rozvinul svoje schopnosti na poli inštrumentálnej a klavírnej tvorby. Z jeho tvorby pre organ odznie jeho **Organová symfónia.**

PATRONÁTY

Vysoká škola technická
Strojnícka fakulta
Hutnícka fakulta
Banícka fakulta
Stavebná fakulta
Elektrotechnická fakulta
Miešaný zbor Canticum technicom
Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika
Fakultná nemocnica s poliklinikou
Závody ťažkého strojárstva
Tatrasvit, n. p.
Vysoká vojenská škola letecká
Vysoká škola veterinárska
Stavoprojekt
Vinárske závody
Odborné učilište obchodné
Klub priateľov hudby pri ŠFK
BSP pri Rtg a mgv. terapii FN

Programový bulletin

XVI. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL

Zodpovedný redaktor: Jozef V. Janovský, predseda Prípravného výboru KHJ

Zostavila: Angela Janušková, tajomníčka PV KHJ

Rozbor skladieb: Štefan Čurilla

Obálka: akademický maliar Tibor Gáll

Foto: V. Hák, S. Písecký, Slovkoncert

Náklad: 1000 ks

Tlač: Východoslovenské tlačiarne, n. p., Košice

Cena Kčs 5.—

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená

